

DOI 10.37491/UNZ.77.2
УДК 347.4

Оксана КІРІЯК¹

ДОГОВІР ПРО НАДАННЯ ДОПОМОГИ ДІЄЗДАТНІЙ ФІЗИЧНІЙ ОСОБІ

Проаналізовано наявні теоретико-методологічні підходи до визначення та використання інституту помічника в цивільно-правовому обігу. Закцентовано увагу на поширених методологічних протиріччях та нормативних неузгодженостях і прогалинах у законодавчому регулюванні окресленого питання, а також окремо виділено провідні наукові погляди вітчизняних та іноземних учених із цього приводу. Аналіз інституту помічника через порівняння з дотичними правовими конструкціями (представництво, патронат, опіка чи піклування тощо) відповідає на актуальні питання правової природи та сутності досліджуваного питання, в тому числі шляхом зіставлення із подібними договірними відносинами. Проаналізовані дослідження підтверджують, що потенціал досліджуваної правової конструкції помічника, як суб'єкта котрий надає допомогу дієздатній фізичній особі, використовується недостатньо. Констатовано, що в наш час відносини, пов'язані з інститутом помічника, які є виявом унікальної юридичної конструкції, досить часто розглядаються як форма соціального обслуговування, що суперечить їх цивілістичній природі й негативно впливає на ступінь нормативної деталізації всіх аспектів взаємозв'язку помічника та дієздатної фізичної особи, яка за станом здоров'я не може самостійно здійснювати свої цивільні права та виконувати свої цивільні обов'язки. Зосереджено увагу на тому, що розвиток досліджува-

¹ кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри приватного права,
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича,
o.kiriyak@chnu.edu.ua,
<https://orcid.org/0000-0001-8850-805X>.

них відносин гальмується суперечливим характером нормативно-правової регламентації, котра обумовлює необхідність наступних науково-теоретичних досліджень у цій царині. Для того, щоб розглянута юридична взаємодія між дієздатною особою та її помічником спроможна була дієво вирішувати поставлені перед нею суспільством і державою завдання, слід закласти міцний фундамент — механізм правового регулювання, що дозволить якісно імплементувати всі потенційні можливості таких правовідносин, закріплені в нормативно-правових актах та в договорах між сторонами. Сформульовано конкретні шляхи оптимізації та максимально ефективного вилучення всіх ресурсних складників з інституту помічника та його правового статусу задля одночасного задоволення інтересів усіх задіяних суб'єктів.

Ключові слова: договір, інститут помічника, дієздатність, дієздатна фізична особа, договір про надання допомоги.

Інтенсивна трансформація суспільного буття останнім часом актуалізує важливість розробки та впровадження в правову дійсність порівняно нових положень цивільного права. Це природно, оскільки оновлення будь-якої сфери соціально-правових відносин інтенсифікує і наступне продукування законодавчих новел, однією з яких є можливість обирати собі помічника, тобто порівняно новий інститут вітчизняного цивільного права, основним призначенням якого є результативна допомога та підтримка особі в тих сферах, у яких вона із певних підстав визнає за доцільне.

В умовах розвитку соціально-економічних відносин та паралельного вдосконалення нормативного регулювання досліджуваного питання (як сукупності цивільно-правових норм із задоволення потреб та захисту інтересів фізичної особи, яка за станом здоров'я не може самостійно здійснювати свої права та виконувати обов'язки), останнє є надзвичайно важливою науково-теоретичною та практичною проблемою, особливо в контексті договірної характеру стосунків із самим помічником. Водночас та правова основа, що раніше продуктивно регулювала аналогічні відносини, у наш час уже не відповідає сучасним реаліям та потребам соціуму. Сьогодні необхідною є розробка кардинально нового підходу до розвитку договірних відносин між помічником та дієздатною особою, яка потребує його допомоги, що враховуватиме потребу в реформуванні старих форм та запровадженню нових моделей взаємозв'язку.

Наразі дослідження проблемних питань застосування інституту помічника на практиці ще не набуло масштабного характеру. Серед нечисельних робіт, присвячених вивченню правового статусу та особливостей діяльності помічника, окремо хочеться відзначити Н. Аблятіпову, О. Макаренку, Є. Салей, О. Юніна тощо. Однак, поза увагою робіт окреслених науковців залишилася ціла низка проблем правового регулювання інституту помічника, як теоретичних, так і практичного характеру.

Тож *метою* дослідження є питання, що вимагають якісного переосмислення в системі правовідносин за участю помічника (цілком неопрацьованими залишаються питання договірному характеру цих відносин; гостро постає дилема віднесення інституту помічника до дотичних правових конструкцій; потребує наступного узгодження нормативно-правова база, оскільки законодавчі акти, що регулюють досліджувані нами питання, містять чимало неузгоджених положень та прогалин). Усе наведене в сукупності свідчить про вочевидь недостатню розробку цього вкрай актуального в наш час інституту цивільного права, котрий акумулює в собі риси декількох споріднених масивів правових норм.

Повнолітні дієздатні громадяни, які з тих чи інших причин не можуть самостійно здійснювати свої цивільні права та виконувати свої цивільні обов'язки, опиняються в досить складній життєвій ситуації, котра потребує більш детального законодавчого регламентування та оптимізації процесу надання їм соціальної допомоги на практиці. Перед державою в цьому випадку стоїть непросте завдання: з *одного боку*, забезпечити адекватне нормативне регулювання всіх потенційних виявів взаємодії помічника як з особою, інтереси якої він представлятиме, так і з третіми особами; а з *іншого* — сприяти максимально повній реалізації такими громадянами (в тому числі через їхніх помічників) своїх цивільних прав та свобод.

Слід погодитися з О. С. Юніним, який стверджує, що за допомогою цієї нової для українського законодавства правової конструкції створюється можливість забезпечення дієздатній фізичній особі, яка за станом свого здоров'я не може самостійно здійснювати свої права та виконувати обов'язки, необхідної допомоги, догляду та турботи. Встановлення такої норми слід розглядати як реалізацію принципу диспозитивності в цивільному праві [1, с. 37]. А зважаючи на останні карантинні обмеження, може бути також і антикризовою допомогою для осіб, які, наприклад, перебувають на самоізоляції чи лікуються вдома.

Зважаючи на відносну новизну цього правового інституту у вітчизняному правовому полі, науковці, що займалися дослідженням цього питання, досить часто проводили свій аналіз на підставі порівняння з дотичними правовими конструкціями, серед яких найбільшу подібність демонструє опіка та піклування як традиційна форма інституційної підтримки громадян з метою сприяння в реалізації та захисті їх законних інтересів. Зокрема Н. А. Абляпітова вивчає інститути «надання допомоги» або «інститут помічників» лише як особливий вид відносин у галузі опіки та піклування і вказує, що правила ст. 78 ЦК України є прикладом рецепції положень римського приватного права [2, с. 125–126]. Проте, на відміну від опіки та піклування, головним призначенням яких є доповнення недостатньої дієздатності фізичних осіб, особа, яка потребує помічника, як наголошує О. С. Юнін, є повністю дієздатною, а необхідність надання їй допомоги зумовлена станом фізичного здоров'я цієї особи. Оскільки завданням помічника є лише надання допомоги дієздатній фізичній особі у здійсненні її прав та виконанні обов'язків, то можна зробити висновок про певну відмінність помічника від опікуна та піклувальника, метою яких є безпосередній захист прав та інтересів підопічної особи [1, с. 36].

Інші автори, на противагу цьому, акцентують свою увагу на тотожності та відмінностях інститутів помічника та патронату. Так, Є. Салей констатує, що встановлення патронажу дозволяє надати необхідної допомоги дієздатній повнолітній особі, яка цього потребує, що максимально зближує між собою інститути помічника та патронатного опікуна [3]. Вітчизняне законодавство не дозволяє нам погодитися з такими міркуваннями, оскільки норми Сімейного кодексу України вичерпно регламентують відмінності між порівнюваними правовими конструкціями, а саме:

1) патронат встановлюється виключно над дитиною (ч. 1 ст. 252 СК України), що не характерно для інституту помічника, де підопічним виступає повнолітня дієздатна особа;

2) патронат обов'язково має строковий характер і його тривалість наперед визначена законодавчо. Згідно ч. 6 ст. 252 СК України, термін перебування дитини в сім'ї патронатного вихователя не може перевищувати трьох місяців. Натомість строковість виконання своїх функцій помічником законодавчо не врегульовується і може бути прямо обумовлена за домовленістю між сторонами цих правовідносин;

3) метою патронату завжди є тимчасовий догляд, виховання та реабілітація підопічного (ч. 1 ст. 252 СК України), тоді як обрання помічника переслідує іншу мету — здійснювати права та виконувати обов'язки замість дієздатної фізичної особи, яка за станом здоров'я не може самостійно це робити (ч. 1 ст. 78 ЦК України);

4) підставою для встановлення патронатного виховання є складні життєві обставини, в яких опинилася дитина, її батьки або інші законні представники (ч. 1 ст. 252 СК України), натомість передумовою для обрання помічника є стан здоров'я, що унеможливорює автономне виконання своїх обов'язків дієздатним громадянином (ч. 1 ст. 78 ЦК України).

Також не має об'єктивних підстав і для цілкового ототожнення інституту помічника з представництвом, попри наявність великої кількості спільних рис, як-то: учасниками обох видів правовідносин є повнолітніми дієздатними громадянами, обсяг повноважень помічника і представника визначається за домовленістю між сторонами, відкличний характер виконуваних функцій тощо. Важливо відзначити, що діяльність помічника не зводиться виключно до виконання представницьких повноважень, у тому числі в судовому засіданні, тоді як для представника в класичному розумінні цього слова — це становить левову частку його обов'язків. Відповідно до абз. 2 ч. 4 ст. 78 ЦК України, помічник може представляти фізичну особу в суді лише на підставі окремої довіреності. При цьому представництво в суді як вид правничої допомоги здійснюється лише адвокатом (професійна правнича допомога), крім випадків, встановлених законом (ч. 2 ст. 15 ЦПК України), що також актуалізує питання правового статусу помічника, оскільки серед вимог до його особи окремо не висувається наявність адвокатського свідоцтва і законним представником такий помічник, очевидно, теж не виступатиме. Тож попри той факт, що представництво в найбільш загальному розумінні також є правовим засобом для надання повнолітній дієздатній особі допомоги з метою реалізації її законних прав

та виконання обов'язків, об'єктивних підстав для цілкового ототожнення функцій представника з інститутом помічника в цивільному праві немає.

Окрім цього, деякі автори здійснюють порівняння помічника з повіреним за договором доручення. Проте, на відміну від повіреного, помічник, хоча й обирається особою, яка потребує допомоги, проте поряд із укладенням між ними договором ім'я помічника також реєструється органом опіки та піклування у спеціальному журналі [1, с. 37], що зовсім не характерно для відносин з довірительом. Також відмінною рисою відносин за договором доручення є те, що, відповідно до ч. 1 ст. 1000 ЦК України, повірений зобов'язується вчинити певні юридичні дії (*тоді, як допомога помічника не пов'язана виключно з допомогою в реалізації правових питань особи*) від імені (оскільки ім'я помічника реєструється органами опіки та піклування, він діє від власного імені) та за рахунок другої сторони (*натомість послуги помічника можуть бути як оплатними, так і безоплатними, тоді як повірений завжди одержує плату*). Примітно, що, навіть у випадку відплатності послуг помічника, мова може йти не про грошову винагороду, що властиво для відносин з повіреним, а про інші форми розрахунку (*наприклад, безкоштовне проживання в житловому приміщенні, що належить особі, яка потребує допомоги помічника, або надання права користуватися його автотранспортним засобом тощо*).

Що стосується договірності характеру відносин між помічником і дієздатним громадянином, який потребує його допомоги, то очевидно, що мова йтиме про цивільно-правовий договір з надання послуг, оскільки функції помічника відрізняються від трудового договору. Попри це, сторони такого двостороннього консенсуального договору, (який може бути як строковим, так і безстроковим, оплатним, так і безоплатним) наділені вільним волевиявленням, тобто мають свободу в укладенні договору, виборі контрагента та визначенні істотних умов із урахуванням вимог цивільного законодавства, звичаїв ділового обороту, вимог розумності, добросовісності та справедливості. Саме договір як інструмент індивідуального правового регулювання, на наше глибоке переконання, дозволяє сторонам максимально повно зафіксувати і власні очікування від контрагента, і відобразити окремі процедурні моменти, зокрема щодо строків чи порядку виконання тощо.

Тоді як вітчизняні теоретики сперечаються з приводу правової природи цього інституту (чи він є підвидом піклування, чи є симбіозом договорів про надання послуг і доручення, чи містить ознаки договору управління майном, чи він входить до предмета права соціального забезпечення [1, с. 116]), змушені констатувати, що законодавче регулювання цього питання залишається вкрай недосконалим та суперечливим.

Наразі це питання унормовується двома правовими актами: ст. 78 ЦК України і п. 2.3 Правил опіки та піклування (Правила), які, з нашого погляду, потребують невідкладного редагування, насамперед, через такі неузгоджені положення:

— *за суб'єктним складом*. Підопічним у силу ч. 1 ст. 78 ЦК України може бути дієздатна фізична особа. Натомість п. 2.3 Правил невинновдано звужує коло таких осіб формулюванням «повнолітні дієздатні особи», що автоматично виключає серед потенційних носіїв цього права осіб,

яким повна дієздатність була надана до досягнення повноліття у порядку ст.ст. 34–35 ЦК України. Тоді, як ст. 78 ЦК України закріплює право дієздатної фізичної особи обрати собі помічника, п. 2.3 Правил регламентує можливість призначення лише піклувальника, що також не можна вважати вдалим розв'язанням *(ми переконані, що ці правові категорії не можуть бути ототожнені в силу відмінних функцій, які виконують помічники та піклувальники в цивільних правовідносинах. Тим більше, що, на відміну від більшості осіб, які потребують піклування, дієздатна фізична особа, яка потребує допомоги помічника, наділена повним обсягом дієздатності, може вчиняти правочини за власною волею та у власних інтересах. Також їхні правовідносини ґрунтуються на рівності, автономії волі та майновій відокремленості, що не властиво піклуванню)*;

Поряд із цим науковці звертають увагу на недосконалість вимог, які висуваються цивільним законодавством до особи помічника (абз. 2 ч. 1 ст. 78 ЦК України закріплює лише, що помічником може бути дієздатна фізична особа) [1, с. 36]. Автори науково-практичного коментаря до Цивільного кодексу України пропонують шляхи усунення цієї прогалини за допомогою аналогії закону, зокрема позитивного регулювання правового статусу опікуна чи піклувальника у чч. 2–5 ст. 63 ЦК України *(опікуном чи піклувальником може бути лише фізична особа з повною цивільною дієздатністю переважно серед осіб, які перебувають у сімейних, родинних відносинах з підопічним, з урахуванням особистих стосунків між ними, можливості виконувати відповідні обов'язки за умов наявності письмової згоди)* та заперечної регламентації цих суб'єктів у ст. 64 ЦК України *(не може бути опікуном чи піклувальником фізична особа, яка позбавлена батьківських прав, якщо ці права не були поновлені, а також та, поведінка та інтереси якої суперечать інтересам фізичної особи, яка потребує опіки та піклування)* [4, с. 133];

— за підставами застосування, що, з нашого погляду, невдало сформульовані й у ст. 78 ЦК України, і в п. 2.3 Правил, а саме: недоліком ст. 78 ЦК України є не виправдане поєднання в одній змістовній конструкції як підстава для обрання особою собі помічника, одночасно й неможливість «самостійно здійснювати свої права», і неможливість самостійно «виконувати обов'язки» *((тобто, якщо припустити, що стан здоров'я дозволяє певній дієздатній фізичній особі самостійно здійснювати свої права (наприклад, отримувати пенсію чи поштову кореспонденцію, згідно з ч. 2 ст. 78 ЦК України), але унеможлиблює самостійного виконання нею своїх обов'язків (на кшталт, вчиняти правочини, згідно ч. 3 ст. 78 ЦК України), то після буквального тлумачення ч. 1 ст. 78 ЦК України такій особі буде відмовлено у реалізації права на вибір собі помічника))*. Дещо інакше регламентує це питання п. 2.3 Правил опіки та піклування, де закріплюється, що підставами для реагування органів опіки і піклування будуть лише випадки, коли особи «не можуть самостійно захищати свої права і виконувати свої обов'язки» *(наведений пункт, інакше кажучи, ще більше звужує можливі підстави для дієздатної особи звернутися до органів опіки та піклування для реєстрації помічника: такі особи повинні одночасно не мати можливості самостійно захища-*

ти свої права і виконувати свої обов'язки. Буквальне тлумачення цього пункту може штучно звести повноваження помічника до судового представництва, що не відповідає призначенню та змісту цього інституту).

Таким чином, проміжним висновком нашого дослідження, вважаємо за доцільне констатувати, що завдання щодо надання адекватної підтримки повнолітнім дієздатним громадянам повинні знаходити своє однакове відображення у всіх основоположних нормативно-правових актах нашої держави. До того ж, на їхній підставі повинна формуватися соціальна політика держави, а механізм надання всіх видів соціальної допомоги (послуг) повинен бути дієвим, що об'єктивно неможливо без усунення всіх законодавчо розрізнених та практично неузгоджених моментів.

Поширений інститут помічника і в цивільному законодавстві зарубіжних країн. Як проаналізувала О. В. Макаренко, досвід зарубіжних держав передбачає навіть можливість призначення кількох помічників для дієздатної фізичної особи, яка за станом здоров'я не може самостійно здійснювати свої права та виконувати обов'язки, зокрема така практика успішно функціонує в Німеччині (ст. 1899 ЦК Німеччини), Франції (ст. 477 ЦК Франції), Нідерландах (ч. 3 ст. 383, ст. 437 ЦК Нідерландів) тощо [5, с. 119].

Окремі відмінності властиві також і порядку обрання та призначення особи-помічника. Так, ст. 78 ЦК України закріплює, що за заявою особи, яка потребує допомоги, ім'я її помічника реєструється органом опіки та піклування, що підтверджується відповідним документом. У нашій державі вибір особи помічника є прерогативою особи, яка потребує допомоги [1, с. 37], і тому саме цей учасник договірних правовідносин самостійно обирає для себе помічника, оплачує його послуги, визначає коло його повноважень, а також може відкликати його в будь-який момент [6, с. 45]. Зокрема ч. 6 ст. 78 ЦК України унормовує, що помічник може бути в будь-який час відкликаний особою, яка потребує допомоги, і логічно, що в такому разі повноваження помічника припиняються.

Такий підхід є поширеним для багатьох країн світу, зокрема в Росії відносини з надання допомоги дієздатній фізичній особі помічником засновані на волевиявленні особи, яка потребує такої допомоги, а також на договірних відносинах між цією особою та її помічником [7, с. 54–55]. Натомість у Республіці Білорусь, як вказує Є. Салей, помічник, який здійснює патронатний догляд, діє не на підставі договірних домовленостей зі своїм підопічним, а відповідно до адміністративно-розпорядчого акта про його призначення відповідним органом державної влади [3].

Аналіз норм чинного цивільного законодавства України дозволяє дійти висновку, що оскільки саме фізична особа, яка потребує допомоги, обирає помічника, оплачує його послуги, визначає коло його повноважень, то тільки вона і може контролювати діяльність свого помічника, в тому числі через відкликання його в будь-який момент [6, с. 45]. Проте така практика поширена далеко не у всіх інших державах. Зокрема, Цивільний кодекс РФ передбачає здійснення органом опіки та піклування нагляду над діяльністю піклувальника-помічника [8, с. 85]. Аналогічна процедура поширена й за законодавством Республіки Білорусь, де дії помічника-піклувальника контролюються адміністративними органами і

він, у свою чергу, також не може контролювати свого підопічного чи надавати згоду або забороняти вчиняти певні юридично значимі дії [3]. Зважаючи на тоталітарний характер управління у вищезгаданих державах, виконання контрольно-наглядових функцій органами опіки та піклування у ситуації, коли йдеться про договірні відносини двох дієздатних фізичних осіб, є очікуваним. Натомість у нашій державі, як уже відзначалося вище, ст. 78 ЦК України не відповідає на питання про можливість здійснення нагляду органом опіки та піклування над наданням помічником допомоги дієздатній фізичній особі. Орган опіки та піклування лише реєструє ім'я цієї особи, тобто посвідчує, підтверджує відносини, що вже склалися. Звільнити помічника від виконання його обов'язків орган опіки та піклування теж не може, оскільки це видається нам правом фізичної особи, якій помічник надає допомогу, що підтверджується і ч. 6 ст. 78 ЦК України. А отже, і можливість здійснення органом опіки та піклування наглядових функцій щодо помічника виглядає недоцільною. Хоча за заявою фізичної особи, яка потребує допомоги, орган опіки і піклування міг би здійснювати такі функції [9, с. 37].

Підбиваючи підсумки, на жаль, ми вимушені констатувати, що у наш час відносини пов'язані з інститутом помічника, які є виявом унікальної юридичної конструкції, досить часто розглядаються як форма соціального обслуговування, що суперечить їх цивілістичній природі й негативно впливає на ступінь нормативної деталізації всіх аспектів взаємозв'язку помічника та дієздатної фізичної особи, яка за станом здоров'я не може самостійно здійснювати свої цивільні права та виконувати свої цивільні обов'язки. Потенціал інституту помічника як суб'єкта, котрий надає допомогу дієздатній фізичній особі, використовується недостатньо, що, у свою чергу, гальмується суперечливим характером нормативно-правового регламентації цих відносин та обумовлює необхідність наступних науково-теоретичних досліджень у цій царині. Для того, щоб досліджувана юридична взаємодія між дієздатною особою та її помічником спроможна була ефективно вирішувати поставлені перед нею суспільством і державою завдання, слід закласти міцний фундамент — механізм правового регламентування, що дозволить оптимально імплементувати всі потенційні можливості таких правовідносин, закріплені в нормативно-правових актах та договорах сторін.

Список використаних джерел

1. Юнін О. С. Правовий статус помічника дієздатної фізичної особи за Цивільним кодексом України. *Теоретичні та практичні проблеми застосування норм цивільного, трудового та господарського права в сучасних умовах*. Зб. мат. Всеукр. наук-практ. конф. 2019. С. 36–37.
2. Аблятінова Н. А. Надання дієздатній фізичній особі допомоги у здійсненні її прав та виконанні обов'язків як вид піклування. *Актуальні проблеми держави і права*. 2007. Вип. 33. С. 121–126.
3. Салей Е. А. Патронаж над дееспособными гражданами. Юстиция Беларуси. 2009. № 11. С. 40–44. *Электронная библиотека БГУ*. URL : <https://bit.ly/3rDEUst>.

4. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України : у 2 т. 5-те вид. / за ред. О. В. Дзери (кер. авт. кол.), Н. С. Кузнецової, В. В. Луця. Київ : Юрінком Інтер, 2013. Т. 1. 832 с.
5. Макаренко О. В. Сторони у договорі про надання допомоги дієздатній фізичній особі (ст. 78 ЦК України). *Судова апеляція*. 2015. № 3 (40). С. 113–120.
6. Юнін О. С. Надання допомоги дієздатній фізичній особі помічником за Цивільним кодексом України. *Південноукраїнський правничий часопис: Проблеми цивільного та господарського права*. 2017. № 2. С. 43–45.
7. Гражданское право. Часть первая / под ред. А. Г. Калпина, А. И. Маслова. Москва : Юристъ, 1997. 471 с.
8. Гражданский кодекс Российской Федерации. Ч. 1: Научно-практический комментарий / под ред. Т. Е. Абовой, А. Ю. Кабалкина в 3 т., 3-изд. Москва, 2009. Т. 2. 439 с.
9. Аблятінова Н. А. Інститут піклування над повнолітніми дієздатними особами за цивільним законодавством України : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03. Одеса, 2007. 197 арк.

Надійшла до редакції 07.09.2020

Oksana KIRIIAK

Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University

Personal Assistance Contracts

The article analyzes the existing theoretical and methodological approaches to the definition and use of the institution of an assistant in civil law. The author focuses on common methodological contradictions and regulatory inconsistencies and gaps in the legislative regulation of the outlined issue, as well as highlights the leading scientific views of domestic and foreign scientists. The analysis of the institution of the personal assistant through comparison with the existing legal constructions (official representative, custody or trusteeship, etc.) answers the actual questions of the legal nature and essence of the researched question, including by comparison with similar contractual relations. Meanwhile, the research determined in the article confirms that the potential of the institution of a personal assistant as an entity that provides support to an able-bodied individual is not used enough. The author states that nowadays relations related to the institution of an assistant, which are essentially a manifestation of a unique legal structure, are often considered as a form of social services that contradicts their civil nature and negatively affects the degree of normative detail of all aspects of the assistant relationship. and an able-bodied natural person who, due to his / her state of health, cannot independently exercise his / her civil rights and perform his / her civil duties. The article focuses on the fact that the development of the studied relations is hampered by the contradictory nature of legal regulation, which necessitates further scientific and theoretical research in this area. In order for the studied legal interaction between an able-bodied person and his assistant to be able to effectively solve the tasks set by society and the state, it is necessary to lay a solid foundation — a mechanism of legal regulation that will optimally implement all potential opportunities of such legal relations and agreements of the parties. The author has formulated specific ways to optimize and most effectively exclude all resource components from the institution of the personal assistant and its legal status in order to simultaneously satisfy the interests of all parties involved.

Keywords: contract, assistant institute, legal capacity, able-bodied individual, assistance agreement.